

Посещение за обмяна на опит в Осло, Норвегия 11-14.05.2023

ДОКЛАД И ПРЕПОРЪКИ

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на своите автори и Програмният оператор на Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“ не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

Съдържание

За проекта.....	2
Партньорство с Българо-норвежко дружество	3
Цел на посещението	4
Основни акценти в програмата	4
Посещение на детска градина в Осло община Vardefjellet barnehage.	4
Контекст	4
Общи впечатления от детската градина:.....	5
Основни акценти от представянето на детската градина	7
Представяне на проекта в пред българския посланик в Осло Вера Шатилова в българското посолство.....	11
Посещение в Националния център по епилепсия и неговата детска градина и училище за деца с увреждания и епилепсия.....	12
Общи впечатления от Националния център по епилепсия и неговата детска градина и училище за деца с увреждания и епилепсия	12
Среща на тема «На децата с любов»	13
Организация на здравната помощ за деца в Норвегия	13
Стандарти за отглеждане и интеграция на децата със специални нужди и деца с друг майчин език в Норвегия.....	15
Норвежката детска градина като институция. Образователни цели и методи на преподаване и интегриране на децата в ранна детска възраст	16
Добри практики и възможности за адаптиране в рамките на проекта.....	18
1. Концепцията „Храна с вкус“	18
2. Подобряване на връзката с природата (Go green) и интегриране на зелени практики в образователния процес.....	18
3. Кръгът на сигурност ще бъде въведен като модел за грижа в родителските обучения	19
4. Библиотека в детската градина	19
5. Обособяване на функционални пространства за учене и игра	19

За проекта

Проектът „Модел за интегрирано развитие за образование и грижа в ранна детска възраст в град София“ цели да предостави подкрепа на деца и семействата от уязвими групи живеещи в три района на Столична община, с концентрация на ромско население- р-н "Люлин"- ж.к. "Филиповци", р-н "Красна поляна"-кв. "Факултета", р-н "Слатина"- кв. "Хр.Ботев", за подобряване на достъпа до здравна грижа, формиране на родителски умения, подобряване на семейната среда, повишаване на училищната готовност и включване в образователната система.

В рамките на проекта във функциониращите центрове в ж.к. "Филиповци" и кв. "Факултета" се предоставят специализирани услуги в подкрепа на ранното детско развитие, а през месец май отвори врати и хъб, предоставящ функционално свързани обрънаме услуги за образование и грижи в ранна възраст, за децата необхванати от ранно образование от кв. "Хр. Ботев".

Дейностите са изготвени в отговор на анализ на ситуацията, направен по методологията „Бърза оценка и отговор“ от екипът партньора фондация „Здраве и социално развитие“. По данни на ГРАО децата на възраст 0-6 години втрите общности е 2765, като тези, които не са обхванати в образователни услуги са 2145 (по данни на ИСОДЗ и общинските администрации). Тези деца се отглеждат в домашна среда, често имат затруднения със социалната адаптация в училище, поради липса на базисни уменияи недостатъчно ниво на владееене на български. Проектът предлага комплекс от функционално свързани услуги за подобряване достъпа до образование в ранна възраст, повишаване на ангажираността на родителите и активиране на семействата и общността за осигуряване на качествено образование и грижи, чрез множество последователни интервенции: формиране на родителски компетентности, подобряване достъпа до здравна грижа, подобряване на социалните и житейските умения, подкрепа на когнитивното и социално развитие и ранно образование на децата.

Проектът ще обхване над 300 деца и техните семейства.

Проектът се изпълнява от Столична Община в партньорство с фондация „Здраве и социално развитие“ / ХЕСЕД и Българо-норвежко дружество.

Партньорство с Българо-норвежко дружество

Българо-норвежкото дружество е създадено през 2007 година с главна цел съхраняване на българската култура и традиции и развитие на културното и социалното сътрудничество между България и Норвегия.

Дружеството функционира като неполитическа, неправителствена организация и обединява доброволните усилия на българи и приятели на България за включване на българската култура, език и традиции в културното многообразие на съвременна Норвегия.

Главната цел за създаването на организацията е да се съхрани българската култура и традиции и да се развива по-нататък културното и социалното сътрудничество между България и Норвегия; същевременно да се предостави възможност за личности и организации, които искат да получат по-добри познания за българските условия и култура, както локално, така и в интернационален аспект.

Организацията развива културна социална и информационна дейност, разпространява знания за традициите и културата в двете страни и организира срещи с хора, които могат да подпомогнат това.

Официални езици са норвежки и български.

През годините БНД е организирано **89 мероприятия за българската общност в Норвегия по повод на различни празници и чествания. Дружеството организира различни** инициативи насочени към жените, децата и младежите, по-добра интеграция, срещи на различни теми: ваксини, психично здраве, детско здраве, литературни срещи, дискуссионни клубове.

Дружеството участва в създаването на българското училище в Осло, което през 2017 година е лицензирано от МОН, като Училище номер N 155 в чужбина.

Участие на дружеството в европейски проекти:

- Обмяна на опит с омбудсмана на България за подпомагане на хора с увреждания и ролята на личен асистент. Юристи и специалисти от БНД работиха в периода 2017 до 2019 година.
- BG0043-GAE-0068-E-EEA- FM „**Възстановяване на Онбашиевата къща в рамките на националния музей «Васил Левски» в Карлово**“;
- Проект BG06-216 - «Устойчиво развитие чрез мултикултурно образование грижа за деца в риск в община Средец»;
- Проект BG06-233 обхващащ 4 детски градини в община Плевен - начало 25.07.2014 до 30.06.2016 с бюджет 231 802,00 евро.

Цел на посещението

Норвегия е на първо място по индекс за човешко развитие, известна е със своята щедра социална политика и иновации и заема трето място в света като най-добро място за отглеждане на деца за 2020 година според Best countries report¹.

Посещението в Норвегия има за цел *споделяне на добри практики в областта на подобряване на ранното детско развитие и училищната готовност на децата* от уязвими общности.

Посещението се осъществи в периода 11.05-14.05 2023. В посещението за обмяна на опит участваха Яна Селиктар (главен експерт в дирекция „Социални услуги за деца и възрастни“, Столична община, координатор на проекта), Стаматка Савова (Старши експерт в Столична община и експерт „Социални дейности“ по проекта), Силвия Василева (ХЕСЕД, специалист ранно детско развитие), Боян Василев (ХЕСЕД, методист), Савка Савова (ХЕСЕД, методист -изследовател, както и педагогическия екип хъб „Факултета“ Албена Драгиева- педагог, Галя Асенова – помощник учител.

Основни акценти в програмата

Посещение на детска градина в Осло община Vardefjellet barnehage.

Контекст

Норвежката система за образование и грижи в ранна детска възраст (ОГРДВ) претърпя силно разрастване през последното десетилетие. Повече деца от всякога са записани в детските градини. Норвегия е сред страните от ОИСР (Организация за икономическо сътрудничество и развитие) с най-висок дял от публичните доходи, изразходвани за образование и грижи в ранна детска възраст, а публичното финансиране за сектора на детските градини силно се е увеличило през последните 15 години, което дава възможност за бързо разширяване на предоставянето на услуги. Участието на работната сила сред майките непрекъснато се увеличава в Норвегия и разликата в заплащането между половете е ниска по международните стандарти. С щедро обезщетение за родителски отпуск, достъпно за родители на деца до навършване на една година, по-голямата част от родителите записват децата си в детска градина на възраст от една до пет години. Парично обезщетение за грижи е достъпно за родители, които не използват детска градина за своите 1-годишни деца. В едно все по-разнообразно общество са положени усилия, за да се гарантира, че системата на образованието и ОГРДВ става по-отзивчива към нуждите на учениците и децата мигранти².

¹ <https://news.wharton.upenn.edu/press-releases/2022/09/the-2022-best-countries-report-ranks-switzerland-as-no-1-in-the-world/>

² <https://www.oecd.org/norway/Early-Childhood-Education-and-Care-Policy-Review-Norway.pdf>

Общи впечатления от детската градина:

Градината се намира в гората, в близост до малко езеро. Най-близките сгради са на 200 – 300 метра.

Пристигаме в детската градина по обяд. Децата са навън заедно с възрастните и играят. Групи деца играят в двора, други извън оградата- копаят дупки и гонят насекоми, играят самостоятелно или в група- без да са разделени по възраст. Децата са спокойни и изглеждат много щастливи. Впечатляващо тихо е през цялото време. Част от малките са в ръцете на възрастните- носят ги на ръце, гушкат ги, играят с тях.

Малки деца обикалят с градински инструменти – търмъци, лопати и играят с тях. Възпитатели и педагози не ограничават заниманията им, не им забраняват да играят в прахта, да метат или да се катерят по оградата. Всички са усмихнати и спокойни.

На входната врата забелязваме плакат със снимка на усмихнато дете- рожденика за този ден. Нашият домакин- директорката на градината обяснява, че всички деца и възрастни в градината почитат рождения ден- като танцуват специален танц и пеят песен в точно определен час- така детето се чувства много специално.

Градината е разположена в сграда два на етаж, с много взаимосвързани помещения и обособени кътове за занимания и игра. Пространствата са организирани функционално, достъпно, решени са в меки цветове, мебелите са изработени от естествени материали. Преди посещението в детската градина сме инструктирани да не употребяваме парфюми или други силно ароматни козметики, защото голяма част от децата страдат от алергии.

На обяд се сервира обяд за децата. Храната се приготвя на място в градината от персонала. Децата участват в приготвянето на храната. Възрастните се хранят заедно с децата. На храненето се гледа като на социална и на обучителна ситуация, в която децата усвояват важни социални, комуникативни и житейски умения.

Един ден в седмицата децата излизат навън на мисия- например връщат стъклени бутилки в кварталния магазин или пластмаса за рециклиране. С получените пари си купуват бисквити.

Осен това децата отглеждат подправки, грижат се за собствена градинка за зеленчуци, което част от образователния процес.

Градината се посещава от деца от 10 различни националности – най-голяма част от децата, представители на мигрантски общности са Швеция и Полша. Има деца от прибалтийските републики, Сирия, Ирак, Куба и т.н. Персоналът на детската градина също е етнически разнообразен. На една от стените в детската градина е закачено голямо знаме на Норвегия и около него са разположени знамената на държавите, чийто представители посещават или работят в детската градина. Изграждането на принадлежност към норвежкото общество и ценности, но и запазването на самобитната идентичност на децата са от съществена важност и основна задача на персонала в детската градина.

Децата прекарват много време навън сред природата – дори когато вали или когато температурите навън са много ниски. За тази цел имат специални дрехи и обувки. Малките спят в колички навън - до минус 10 градуса.

Основни акценти от представянето на детската градина

Градината е част от веригата частни детски градини „Норландия“ като споделя ценностите на детските заведения от тази верига:

1. Неформални, но професионални
2. Давай и получавай доверие.
3. Посрещайте всички с уважение и зачитайте достойнството им
4. Бъдете ориентиран към решения.
5. Никога не се предавай.

Градината посещават 106 деца, които се разделени в три възрастови групи:

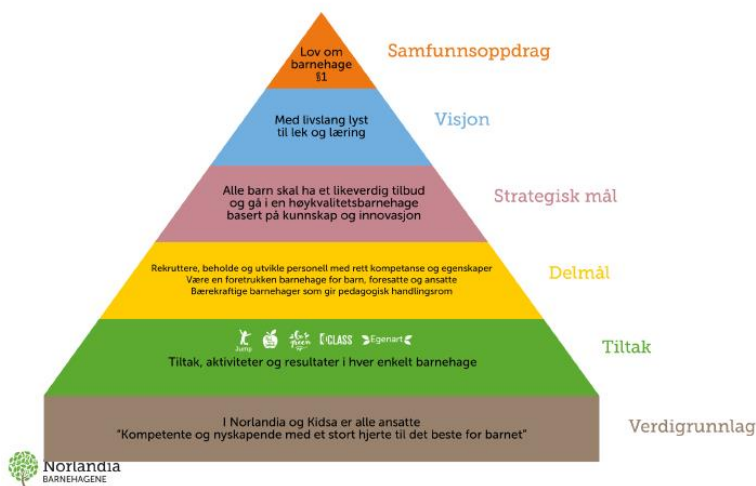
- от 0-3 (9-12 деца)
- 3-4 години
- предучилищна 4 и 5-6 години. (21 деца)

В детската градина се спазва педагогическа норма: 11 педагози 14 асистента за 106 деца, разпределени в 7 групи. Има тук 40 работника. При 0-3 г. двама педагози и двама асистенти за 9-12 деца в зависимост от спецификите на децата. 9 деца - 3ма възрастни; 12 деца, 4 възрастни. Един пълен работен ден е 7.5 часа. Работното време на детското заведение е от 7.00 до 17.30. Има различен режим на дежурства в различните моменти. Директорката на градината споделя: „Детската градина е едно цяло, не работим ти във вашата, аз в нашата група“.

За условията за посещаване на градината, директорът разказва, че детските градини в Норвегия са платени – независимо дали са общински или частни. Таксата за посещение в 500лв. на месец , в допълнение се заплащат 490 крони за „храна с вкус“. Таксата се определя от доходите на родителите- съществува възможност за поемане на част от таксата за посещение до степен да е безплатно.

Градината е насърчаваща здравословното хранене.

Пирамида:

Основа - всички работещи са компетентни и креативни с големи сърца за децата. Има акцент към културата. Подходящ персонал за подходяща работа. Децата да имат равностойна, пълноценна услуга на всяко място. Визия - да създаде у децата желания за игра и учене през целия живот.

Задачата, поставена от обществото е децата, които посещават детска градина да станат цялостни личности.

Концепция на детските градини от веригата Норландия:

1. Храна с вкус. Докато сме край масата има много педагогически елементи. Възрастни и деца се хранят заедно и учат различни неща. Храната се приготвя от персонала. За това отива доста време. Децата участват колкото могат, в зависимост от възрастта. Групата обсъжда какво да се приготвя. Днес ядат кюфтета от риба със зеленчуци.
2. Скачане - всяко дете да бъде физически активно. Избират се активности, които развиват децата.

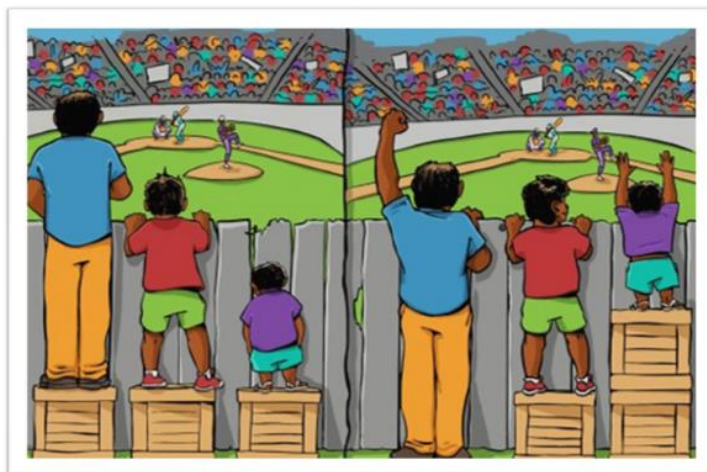
3. Go green. Акцентът е върху обкръжаващата среда, целта е децата да се грижат в бъдеще за природата. Акцент върху културата, стараем се да използваме децата отново и да им даваме по-дълъг живот.

„Картинката с децата и кутиите е символ на Норландия. Децата са различни и правим за тях различни неща, за да се получи най-доброто за всяко дете. Трябва да сме най-добрата детска градина за нашите деца. Това означава: безопасна, стимулираща и развиваща среда за нашите деца.“

Това е смисълът, който екипът влага в грижата за децата – ресурсът да е правилно разпределен така, че да се стимулират в максимална степен уменията, любопитството и развитието на децата във всяка една ситуация.

Alle barn skal få et likeverdig tilbud og gå i en høykvalitets barnehage

Vi er forskjellige –
derfor trenger vi også forskjellig
hjelp og støtte

Функционално организирана, достъпна среда

Директорката разказва: „Ние често сме на колене, за да можем да си представим как децата виждат света, кои неща могат да достигнат и това определя решенията, които вземаме как да оформим пространството“.

Пространствата са организирани дружелюбно за децата, предразполагайки ги да учат и да играят заедно по различни теми. Децата сами избират с какво да се занимават, както и с кои деца да споделят заниманията си, винаги напътствани от педагог или възпитател.

Висококвалифициран персонал.

През последните години се изпитва недостиг на педагози. По изключение и с изричното разрешение на общината директорът на детската градина може да назначи на

педагогическа позиция, висококвалифициран специалист с непедagogическо образование, например психолог.

Напасване към индивидуалните потребности на децата. Оборудване с педагогически инструменти и играчки. Основна задача на персонала е създаване на добър социален климат и напасване към всяко дете, добро общуване с родителите.

Директорката споделя, че управляваната от нея детска градина е фокусирана върху културата. Набляга се на това децата да им се дава да правят неща, да са производители, а не консуматори. в заниманията, които се предлагат включват театър, драма, литература. градината работи по съвместни програми със музеи, галерии. Има и занимания, които се водят от хора на изкуството, които работят заедно с децата.

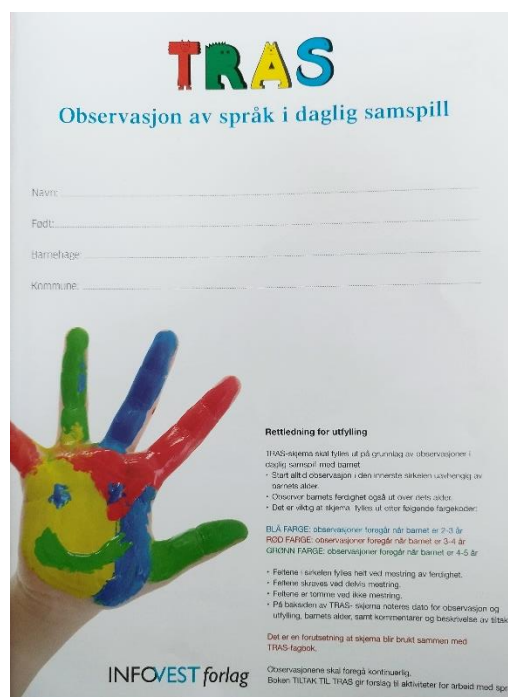
Детската градина разполага със собствена библиотека с детски книжки на норвежки. Децата могат да вземат книжките вкъщи и да ги четат заедно с родителите в домашна среда. Това подпомага процеса на усвояване на езика, особено от двуезичните деца, които са голям процент в детската градина.

Оценка на напредъка на децата

Използват за оценка системата CLASS (classroom assessment scoring system). Американска система за оценка. Оценява се развитието на децата, взаимодействието на децата и възрастните.

Основен инструмент за оценка на децата е наблюдението. Използва се методологията TRAS observation av språk i dagligt samspel (наблюдение на езика в ежедневно взаимодействие).

TRAS е базиран на наблюдение метод за оценка, който взема предвид няколко различни езикови аспекта в развитието на детето. Всичко от собствената реч до способността за разбиране и тълкуване на подкани или значението на думите. Това е помощен инструмент за предучилищния персонал при проследяване на езиковото развитие на всяко отделно дете. Това става чрез наблюдение и след това отбелязване на уменията в езиков кръг. TRAS като метод осигурява насоки и структура в педагогическата работа.

Всяка година на централно ниво³ (структура на министерство на образованието) провежда оценка на качеството на услугите в детските градини. Резултатите от оценката дават рейтинг на детските заведения, които помагат на родителите да избират коя детска градина да посещава детето им.

³ evaluation of the education system through the National Quality Assessment System

Представяне на проекта в пред българския посланик в Осло Вера Шатилова в българското посолство.

През втория ден на посещението българската делегация се среща с българския посланик в Осло Вера Шатилова в българското посолство. В неформална обстановка обсъдихме с Нейно превъзходителство предизвикателствата, които срещаме подкрепяйки ранното детско развитие в ромска общност, както и накратко представихме нашата визия за подкрепа на потенциала на ромските деца в Столична община.

Посланик Шатилова разказа за усилията, които посолството полага в подкрепа на българската диаспора в Норвегия и подобряването на икономическите и търговски връзки между двете държави.

По време на срещата обсъдихме интеграционните политики насочени към ромска общност в България, необходимостта от цялостна политика в подкрепа на ранното детство и специални мерки за подпомагане на децата от

уязвими общности, които са огромен потенциал за българското общество защото представляват повече от една четвърт от децата на България.

По време на дискусията обърнахме специално внимание на ролята на ЕИФ за въвеждането на нови и ефективни решения в областта на подобряване на достъпа до образование и услуги на хората в неравностойно положение в България, като и водещата роля на Норвежките фондове в развитието на гражданския сектор и повишаване на капацитета на неправителствените организации в страната.

Посещение в Националния център по епилепсия и неговата детска градина и училище за деца с увреждания и епилепсия.

Общи впечатления от Националния център по епилепсия и неговата детска градина и училище за деца с увреждания и епилепсия:

Центърът е разположен – в гората, като децата и възрастните имат непосредствен досег с природата.

Материалната база е достъпна, функционална, изработена от естествени материали. Помещенията предоставят възможност за различни занимания, арт-терапия, трудотерапия и рехабилитация.

Децата пристигат за диагностика и смяна лечението в болницата. Максималният престой е две седмици, в миналото децата и възрастните с епилепсия са живеели отделно и изолирано от обществото поради тяхното състояние.

В наши дни децата престоят на децата е много кратък, докато траят процедурите по диагностициране или смяна терапията. За този период посещават учебния център и работят с педагозите по индивидуална програма. по време на престоя в училището се прави оценка на техните способности и потребности, както и психологическа оценка и се изработва индивидуален план, който по видео връзка се комуникира с училището, което детето посещава. Стремeжът е максимално децата да посещават общообразователни училища. В случаите, когато децата имат сериозни дефицити, училището се обръща към общината и се осигурява специализиран екип, спрямо индивидуалните потребности на детето.

В центърът се прилагат най-модерни методи за лечение на епилепсия в Европа.

Среща на тема «На децата с любов»

В рамките на посещението партньорите от Българо-норвежкото дружество организираха среща на тема „На децата с любов“. По време на срещата водещи професионалисти в областта на образованието и здравеопазването в Норвегия, представители на българската общност, представиха изключително интересни доклади представящи програми и услуги, както и добри практики за подобряване на благосъстоянието на децата от мигрантски общности и деца със специални потребности в страната.

Организация на здравната помощ за деца в Норвегия

Лектор: Д-р Венелина Костова, медицински съветник в Здравното министерство на Норвегия

В Норвегия здравеопазването е безплатно за всички граждани. Първичната здравна помощ е общинска отговорност, а болничното и специализирано лечение е грижа на държавата. Престоят, лечението и лекарствата са безплатни за хоспитализирани пациенти.

По време на престоя в болница децата до 18 години имат право единият родител да бъде с тях, но двамата родители да се хранят заедно с детето, да бъдат активирани и стимулирани, право на информация- за своето заболяване и какво ще се случи.

Майчинство

- Право на безплатни услуги за майчинство и болнични грижи
- До 1 г родителите ползват високоплатен родителски отпуск
-

- Отпуската за дете се разделя между майката и бащата, като 15 седмици от отпуската е предвидена за бащата ако се вземе 100 процента
- Социални придобивки

Формиране на родителски умения сред младите родители

Парламента е внесено за инвестиране предложение за превенция на негативни последици от нездравословно състояние на родителите през първите 1001 дни от живота на детето.

Детска консултация е ообщинска отговорност. Програмата включва здравно-профилактична работа насочена към бременни, деца и техните семейства, както и хранене и закаляване, защита на децата от травми.

Курсове, които се предлагат за родители:

- TEGRA курс- раждане и майчинство за тези които са чужденци
- ICDP курс за тези, които идват от друга страна и ще отглеждат деца в Норвегия
- Курс за родители (COS)- осигуряване на пълна безопасност в отглеждането на децата като се набляга на взаимоотношенията в семейството, психическа релаксация и отношенията деца родители.

Някои подкрепящи програми, от които могат да се възползват младите родители:

- подкаст за млади родители.
- Групи за деца с разведени родители
- Активен отдих за деца със специални диагнози
- Психическа помощ за деца и техните семейства
- Спешна помощ за деца с болни родители или изпаднали в ситуация, в която не могат да гледат децата си сами

Home-Start Familiekontakten

В някои общини в Норвегия съществува т.н. Home Start, която предлага безплатна помощ на младите семейства от 2005 г. Това е доброволна програма за семейна подкрепа за тези, които имат по-голяма нужда, деца със специални нужди. предоставят се домашни посещения веднъж седмично за 2 до 4 часа за период от около 6 месеца.

Стандарти за отглеждане и интеграция на децата със специални нужди и деца с друг майчин език в Норвегия.

Лектор: Марияна Алкнес, дългогодишният директор на детски градини към община Осло, инспектор към Образователната агенция(Utdanningsetaten).

Групата на деца от Етнически малцинства и в неравностойно положение включва:

- групи от деца и техните семейства, които са с различни културни и социални характеристики и с различен майчин език
- Неравенство в доходи и условия на живот
- Нисък образователен статус на родителите
- Съществуващи негативни нагласи
- Проблеми с комуникацията

Как се справяме с тези различия в Норвегия?

- Инвестиране в ранно детско развитие
- Всички деца имат осигурено място в детски градини където се работи интензивно с научаване на норвежки език
- Програми за родителска подкрепа
- Назначаване на педагози, помощни и ресурсни учители които имат различен от норвежкия майчин език
- Изграждане на отношение на доверие с всички родители, като с равностойни партньори
- Домашни посещения
- Ползване на преводач
- Достъп до логопед, психолог, специален педагог
- Добра подготовка на учители и възпитатели
- Повишаване на родителската компетентност
- Фокус върху превенция и ефективно противодействие на риска от отпадане от образователната система
- Мултикултурна среда е дар

Успехът зависи от:

- Езикова интеграция
- Целодневна организация на учебния ден от 1. до 4. клас
- Участие на родители и деца във взимането на решения
- Недопускане на дискриминация

Партньорство – детски градини и училища

- Поставяне на общи цели
- Съгласуване подходи на работа
- Споделяне на опит и информация
- Посещения на учители в детски градини и на начални учители в училища
- Съхраняване и развиване на културната идентичност
- Поощряване на взаимно уважение, разбирателство и сътрудничество между децата
- Майчиният език е важен за да може да се научи нов език

- Безопасност (trygghet), грижа (omsorg), игра (lek), læring

Специален клас за деца с аутизъм

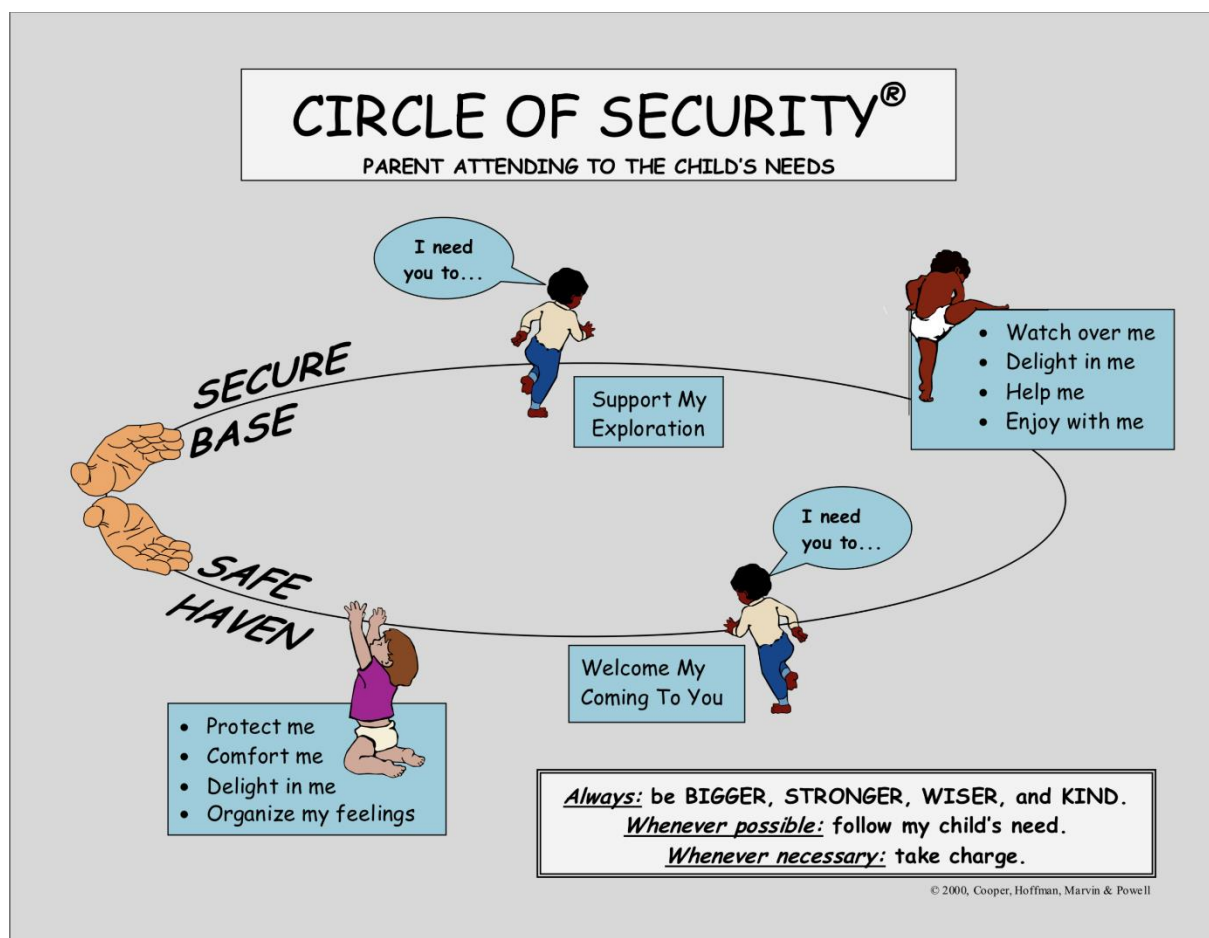
Училище Gamlebyen

- 5 деца
- 1 учител и 5 терапевта
- Специално обучени за работа с деца с аутизъм
- Целодневно /7.30-17 часа /
- Плуване, Колоездене, разходки
- Включващо образование в другите класове, където е възможно
- Адаптирани програми където целта е успешно приобщаване в училищната среда и включване в процеса на формалното обучение
- Обучение и социализация доколкото състоянието им го позволява

Норвежката детска градина като институция. Образователни цели и методи на преподаване и интегриране на децата в ранна детска възраст

Лектор: Елена Радославова, учител в Vardefjellet barnehage

Лекторът представи концепцията за детската градина е първата стъпка в образователния процес в Норвегия. Детската градина се грижи за нуждите на децата от грижа, игра, учене, развитие.

г-жа Елена Радославова разясни, че при обучението на децата в ранна възраст в Норвегия се акцентува върху приемането на детето и осигуряване на благоприятни условия за удовлетворяване на естествения му стремеж да изследва света: „Посрещаме детето – там където е и го подкрепяме с разтворени ръце“.

Кръг на сигурността⁴

Родителят се грижи за нуждите на детето

Имам нужда от:

Сигурна база:

- подкрепяш на моят изследователски интерес
- да ме наблюдаваш
- да ми се възхищаваш
- да ми помагаш
- да се радваш с мен

Безопасно убежище:

- да ме закриляш
- да ме караш да се чувствам добре
- да ме радваш
- да ми помагаш да разбирам чувствата си

Винаги бъди по-голям, по-силен, по-мъдър и мил.

Когато е възможно следвай нуждите ми.

Когато е необходимо: поемим контрол.

Различни видове норвежки детски градини

В Норвегия има следните видове детски градини по отношение на финансирането: общинска, частна, семейна детска градина, открита детска градина. Въз основа на организацията те се делят на ведомствени детски градини и базови детски градини – примерни разширени групи братя и сестри. по отношение на образователния профил детските градини се делят на такива с фокус върху определени области като дейности на открито, спорт, природа и култура, земеделие, работилница, литература, детски градини "Реджо Емилия".

Обща характеристика.

Независимо какъв е профилът на детска градина, всички те залагат на играта като най-важната работа на децата, на сигурна привързаност и развитие на добри взаимоотношения с възрастните и връстниците, подкрепят естествения порив на децата да учат чрез взаимодействие, където децата изследват и овладяват знания и умения заедно с възрастните.

---

⁴ <https://psychhelp.com.au/why-we-love-circle-of-security/>

Основните нормативни документи, които регламентират работата на детските градини

- Закон за детската градина §2. Съдържание на детската градина "Детската градина е възпитателна дейност"
- Рамков план за детска градина. Регламенти, свързани с рамковия план за съдържанието и задачите на детската градина.
- Детската градина изготвя годишен план, който е "жив" документ
- В Детска градина "Вардефелет култура":
Образователна визия: С желание за игра и учене през целия живот
Общ фокус: Приятелство и любяща грижа;

Области на рамковия план в детската градина:

1. Комуникация, език, текст
2. Тяло, движение, здраве
3. Изкуство, култура и креативност
4. Природа, среда, технологии
5. Брой, пространство и форма
6. Етика религия и философия
7. Близка среда и общество

Добри практики и възможности за адаптиране в рамките на проекта

1. Концепцията „Храна с вкус“

Концептът „Храна с вкус“, който прилага здравословното хранене в ранното детство през детската градина. Този подход изключително силно хармонизира с програмите, които се разработват и прилагат от ХЕСЕД в хъбовете в подкрепа на ранното детско развитие за насърчаване на здравословното хранене в семейна среда.

„Храната с вкус“ разглежда храненето като по-сложен процес, който не се ограничава до консумирането на подходяща за възрастта храна, а обхваща и формиране на житейски умения в децата: за приготвяне, овкусяване на храната с отгледани в градината подправки, отношение към храненето като социална ситуация на общуване и обучителна ситуация, в която участват връстници, но и възрастни.

Следствие на обмяната на опит, след обсъждане с педагогическия екип, ХЕСЕД ще се опита да интегрира концепта „Храна в вкус“ в групата за дневна грижа и програмата за подобряване на храненето на децата в ромска общност.

2. Подобряване на връзката с природата (Go green) и интегриране на зелени практики в образователния процес

Формирането на зелено мислене още в най-ранна възраст чрез насърчаване на рециклирането, повторното използване на различни предмети от бита с ново

предназначение, пестенето на водата, подобряването на връзката с природата и намаляване на замърсяването на въздуха, градското земеделие и т.н. са ценности, които са много важни за обществото като цяло. Особено в ромските квартали, където функционират хъбовете и където замърсяването на въздуха и околната среда са в пъти по-високи с сравнение с останалите квартали на София. Планираме интегрирането на тези ценности в обучителните ситуации с децата, както и в съвместните дейности с техните родители, чрез въвеждането на градско земеделие (отглеждане на подправки и зеленчуци в двора) и седмични зелени мисии в програмите за подпомагане на ранното детско развитие.

3. Кръгът на сигурност ще бъде въведен като модел за грижа в родителските обучения

Кръгът на сигурност, който е в основата на стимулирането на децата ще бъде въведен в програмите за подобряване на родителската компетентност. Методистите по проекта ще предложат как този много ценен инструмент да бъде представен на родителите по разбираем начин, така че те да разберат ролята си на подкрепящи и насърчаващи партньори в израстването на своите деца, като стимулират естественият им стремеж към опознаване на света и ги карат да се чувстват сигурни да го правят.

4. Библиотека в детската градина

Ще бъде адаптирана и практиката децата имат възможност да получат любими книжки, познати им от заниманията в центровете за домашно ползване, което да подпомага подобряването на познанията по български.

5. Обособяване на функционални пространства за учене и игра

Въпреки ограничените помещения и пространства, в които се предоставят програмите в подкрепа на ранното детско развитие в хъбовете в София – смятаме, че пространствата могат да бъдат оптимизирани допълнително така, че да предразполагат децата да участват по-активно в заниманията и да се чувстват в хъба в домашна среда. Ще търсим възможности да обособим кътове за игра и учене, които да предразполагат децата да се чувстват добре и да учат в различни ситуации, подобно на модела демонстриран от градини Норландия.